

HỘI THẢO QUỐC TẾ
TÔN GIÁO, TÍN NGƯỠNG DÂN GIAN Ở VIỆT NAM VÀ KHU VỰC:
CÁCH TIẾP CẬN SO SÁNH

Thời gian: Thứ 6 và Thứ 7, ngày 02-03/12/2022.

Địa điểm:

- *Trực tiếp:* Nhà E, phòng 304, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, 336 Nguyễn Trãi, Hà Nội.

- *Trực tuyến:* Phòng họp ảo trên nền tảng Zoom: ID cuộc họp: 338 381 6828; Mật khẩu: 123456

CHƯƠNG TRÌNH

NGÀY THỨ 6 (02/12/2022)
08:00-08:30: Đón tiếp đại biểu
08:30-09:30: Khai mạc Chủ tọa: PGS. TS. Nguyễn Quang Hưng
- Tuyên bố lý do, giới thiệu đại biểu.
- Đại diện lãnh đạo Trường ĐH KHXH&NV: <i>Phát biểu chào mừng.</i>
- Phát biểu của Đại diện Ban Tôn giáo Chính phủ.
- GS. TS. Kirsten W. Endres (Viện Nhân học Xã hội Max Planck, Đức): <i>Báo cáo đề dẫn “Các Đạo Thánh ở Đông Nam Á ngày nay: Phản tư về khái niệm và các quan điểm lý thuyết”</i>
09:30-09:45: Điểm tâm
09:45-12:00 Tiểu ban 1. Tôn giáo và tín ngưỡng dân gian: Các vấn đề lý luận và thách thức của hiện đại hóa Chủ tọa: GS. TS. Đỗ Quang Hưng, PGS. TS. Lại Quốc Khánh, GS. TS. Kirsten W. Endres
1. GS. TS. Đỗ Quang Hưng (Đại học Quốc gia Hà Nội): <i>Tín ngưỡng-Tôn giáo ở Việt Nam hôm nay đứng ở đâu trước “ngã tư giữa các dòng tâm linh”?</i>
2. GS. TS. Trần Văn Đoàn (Đại học Phụ Nhân, Đài Loan): <i>Thần khí hay bóng ma - Triết học tôn giáo sau Hegel</i>
3. Nhữ Văn Duy (Trường Đại học An ninh Nhân dân): <i>Ảnh hưởng của các tôn giáo nội sinh đến đời sống văn hóa, tinh thần nhân dân đồng bằng sông Cửu Long</i>
4. TS. Nguyễn Thị Quế Hương (Viện Hàn lâm KHXHVN): <i>Đời sống tín ngưỡng của người Việt vùng đồng bằng sông Hồng: Từ truyền thống đến hiện đại</i>
5. TS. Nguyễn Ngọc Mai (Viện hàn lâm KHXHVN): <i>Tôn giáo dân gian ở Việt Nam trong tương quan với phân loại học tôn giáo trên thế giới</i>
6. PGS. TS. Vũ Công Thương (Trường Đại học Sài Gòn): <i>Tìm hiểu một số điểm tương đồng và khác biệt giữa tín ngưỡng và tôn giáo ở Việt Nam</i>

<p>7. PGS.TS. Nguyễn Anh Cường (ĐHQGHN): <i>Một số biểu hiện chính trị trong phân định quan hệ giáo hội và nhà nước ở Mỹ</i></p> <p>8. Nguyễn Đệ (Trường Đại học Văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh): <i>Tín ngưỡng tôn giáo và sự chi phối trong đời sống của người Chăm ở Nam Bộ</i></p> <p>9. Dư Nguyễn Trung Minh, Dương Thị Lam (Đại học Cần Thơ): <i>Hành vi lợi dụng tôn giáo ở Việt Nam hiện nay – tác động và nguyên nhân của hành vi này</i></p> <p>10. TS Phạm Thanh Hằng (Học viện Chính trị quốc gia HCM): <i>Tiếp cận so sánh Thần đạo Nhật Bản và tín ngưỡng dân gian Việt Nam</i></p> <p>11. PGS.TS Mai Quang Hiện (Học viện ANND), TS. Nguyễn Thị Ngà (Học viện Quốc tế): <i>Về giá trị truyền thống và hiện đại trong các lễ hội tôn giáo, tín ngưỡng dân gian ở tỉnh Ninh Bình giai đoạn hiện nay</i></p> <p>12. Sơn Cao Thắng (ĐH Trà Vinh): <i>Tôn giáo, tín ngưỡng dân gian Khmer Nam Bộ trong xã hội truyền thống và hiện đại</i></p> <p>13. ThS. Hà Tiến Linh (Học viện An ninh nhân dân): <i>Một số hoạt động lợi dụng tín ngưỡng dân gian thờ bác Hồ để trục lợi, vi phạm pháp luật – thực trạng và giải pháp</i></p> <p>14. TS. Đỗ Minh Thảo (ĐHQGHN): <i>Những lớp lang tín ngưỡng của biểu tượng con Rồng của người Việt ở Đồng bằng Bắc bộ</i></p> <p>15. Võ Thị Thùy Dung (ĐH Đà Lạt): <i>Tín ngưỡng của dân tộc Mnông ở Tây Nguyên: truyền thống và biến đổi</i></p>
12:00-13:30: Nghỉ trưa
<p>13:30-17:00</p> <p>Tiểu ban 2. Thờ thần ở các tộc người ở Việt Nam và khu vực Chủ tọa: PGS. TS. Nguyễn Quang Hưng, TS. Shang-Wen Wang, TS. Phạm Quỳnh Chinh</p>
<p>1. TS. Shang-Wen Wang (International College, Krirk University, Thailand): <i>Tôn giáo dân gian như những hiện tượng đa chiều trong xã hội – Minh họa qua trường hợp Tín ngưỡng Mazu ở Đài Loan</i></p> <p>2. Lê Thị Mai An (Bảo tàng Lịch sử Thừa Thiên Huế): <i>Cúng thất thủ kinh đô - một phong tục mang tính nhân văn của người dân xứ Huế</i></p> <p>3. ThS. Mai Thuỳ Anh (Viện NCTG): <i>Tôn giáo dân gian trong gia đình người Hoa ở thành phố Hồ Chí Minh hiện nay (nghiên cứu tại địa bàn quận 5)</i></p> <p>4. ThS. Vũ Thanh Bằng (Viện NCTG): <i>Kiếp kỵ trong thờ cúng thành hoàng ở châu thổ Bắc bộ</i></p> <p>5. TS. Hoàng Văn Chung (Viện NCTG): <i>Thực tiễn thần linh thời Đổi mới: Trường hợp phục hồi tín ngưỡng Thành hoàng ở huyện Kiến Thụy, Thành phố Hải Phòng</i></p> <p>6. TS. Vũ Văn Chung (ĐHQGHN): <i>Tín ngưỡng đa thần - tín ngưỡng dân gian qua luật tục Raglai</i></p> <p>7. TS. Chu Xuân Giao (Viện Nghiên cứu Văn hoá): <i>Từ diễn biến mới xung quanh mộ phần ở Tokyo (Nhật Bản) của chí sĩ Trần Đông Phong suy nghĩ tiếp về quá trình hình thành phúc thần</i></p> <p>8. Nguyễn Thái Hòa (Khoa Di sản văn hóa - Trường Đại học Văn hóa TP.HCM): <i>Ý nghĩa của tín ngưỡng thờ Quan Âm ở Hội quán Ôn Lăng trong đời sống tinh thần người Hoa TP. Hồ Chí Minh</i></p> <p>9. Bùi Duy Hoàng (Trung Tâm Nghiên cứu Kinh Tế Miền Nam): <i>Tín ngưỡng thờ cúng Bà Chúa Xứ núi Sam Châu Đốc An Giang</i></p> <p>10. PGS.TS. Nguyễn Quang Hưng (Đại học Quốc gia Hà Nội): <i>Tôn giáo mới Giàng Sóng Minh (qua khảo sát hai bản Hùng Lợi và Ngòi Sen, Tuyên Quang)</i></p> <p>11. Ths. Đỗ Duy Hưng, Ths. Trần Anh Châu (Viện Hàn Lâm Khoa học xã hội Việt Nam): <i>Tín ngưỡng của dân tộc thiểu số Hmông và Dao ở Việt Nam</i></p> <p>12. Ths. Hoàng Thị Thu Hường (Viện NCTG): <i>Hệ thống thần linh của người Dao Quần Chẹt ở Yên Bái qua sách cúng</i></p>

13. NCS. Lê Thị Hồng Liên (Viện Việt Nam học và Phát triển): *Tục thờ Nguyên Phi Ý Lan ở Hà Nội - một tục thờ dân dã trong lòng thủ đô Hà Nội*
14. TS. Nabeta Naoko (Kanagawa University, Japan), TS. Nguyễn Văn Quảng (Đại học Huế): *Tín ngưỡng thờ Ông Táo ở Việt Nam trong sự đối sánh với Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc*
15. TS. Đặng Hoàng Lan, Đoàn Lê Minh Khởi (ĐHQG Tp. HCM): *“Bùa” - biểu tượng của tín ngưỡng ông Bồn trong cộng đồng người Hoa ở huyện Cầu Kè, tỉnh Trà Vinh*
16. Trần Nguyễn Khánh Phong (Hội Khoa học lịch sử tỉnh Thừa Thiên Huế): *Tục thờ nữ thần lúa của người Tà Ôi*
17. ThS. Đỗ Thị Thanh, TS. Đặng Hoàng Lan (Bảo tàng tỉnh Bình Dương ĐH QG HCM): *Tín ngưỡng và lễ hội Ông Bồn của người Hoa Phước Kiến ở Bình Dương*
18. Tạ Thị Thanh Tâm (Đại học Hà Nội): *Nét đặc sắc trong lễ tang ma của dân tộc Mường*
19. Đại Tân (Viện VNH&KHPT, ĐHQGHN): *Thực hành Then của các dân tộc Tày, Nùng trong bối cảnh hiện nay*
20. Kim Thanh Sản, Ngô Tùng Lâm (Viện NCTG): *Tín ngưỡng thờ Đức Thánh Trần của người Việt và tín ngưỡng thờ Quan Công của người Hoa Nam bộ: Một góc nhìn đối sánh*
21. TS. Nguyễn Thị Thu, TS. Triệu Thị Trinh (Trường Đại học Lao động – Xã hội): *Tín ngưỡng của người Mông ở Việt Nam*
22. TS. Nguyễn Hữu Thọ, Lê Văn Hiếu (ĐHQGHN): *Đồng Quan trong quan hệ Phàm – Thiêng và sự khát khao linh thánh giữa đời thực*
23. Lý Viết Trường (ĐHQG Hà Nội): *Vài nét về tín ngưỡng Tào của người Tày, Nùng ở Việt Nam*
24. TS. Nguyễn Quỳnh Trâm (UBTW MTTQVN): *Tìm hiểu tín ngưỡng của một số dân tộc ở bắc Tây Nguyên*
25. PGS.TS Trần Đăng Sinh (Trường ĐHSPHN), ThS. Vũ Thị Mận (Trường Chính trị tỉnh Hải Dương): *Tín ngưỡng thờ Đức Thánh Trần ở đền Kiếp Bạc, tỉnh Hải Dương hiện nay*
26. TS. Phan Thị Hoa Lý (Viện Hàn lâm KHXHVN): *Biến đổi tín ngưỡng của người Hoa ở Hà Nội: trường hợp Hội quán Quảng Đông*
27. TS. Nguyễn Ngọc Quỳnh (MTTQVN), TS. Nguyễn Thị Quế Hương: *Vai trò tín ngưỡng, tôn giáo trong đời sống cộng đồng người Khmer ở Tây Nam bộ*
28. PGS.TS. Nguyễn Anh Tuấn (ĐHQG HN): *Tín ngưỡng dân gian và sự sản sinh, lưu giữ, lan tỏa một số giá trị văn hóa Việt Nam*
29. TS. Trần Thị Điều, NCS. Phan Thị Hoàng Mai (Khoa Triết học, ĐHKHXH&NV): *Tín ngưỡng thờ nữ thần của người Việt: Đặc điểm và giá trị*
30. TS. Phạm Quỳnh Chinh (Khoa Triết học, ĐHKHXH&NV): *Vai trò của tín ngưỡng thờ thành hoàng làng trong đời sống tinh thần ở làng xã Đồng bằng sông Hồng*

NGÀY THỨ 7 (03/12/2022)

08:00-10:00

Tiểu ban 3. Thờ cúng tổ tiên và thờ Mẫu ở Việt Nam và khu vực

Chủ tọa: PGS. TS. Nguyễn Anh Tuấn, PGS. TS. Lê Thị Lan

PGS.TS. Đặng Thị Lan

1. TS. Mai Diệu Anh, Ths Nguyễn Quốc Huy (Học viện ANND): *Tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên của người Mông ở khu vực miền núi phía Bắc*
2. TS. Nguyễn Khắc Đức (HV CTQG HCM): *Một số vấn đề về thờ cúng tổ tiên trong người Việt ở Việt Nam*
3. TS. Phạm Hoàng Giang, TS. Phạm Thu Trang (Đại học Quốc gia Hà Nội): *Giá trị nhân sinh trong tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên, dòng họ của người Dao Quần Chẹt ở bản Ba Vì, huyện Ba Vì, thành phố Hà Nội*
4. TS. Phạm Hoàng Mạnh Hà, Trần Thị Liên, Bùi Thu Loan (Bảo tàng Lịch sử Quốc gia): *Tín ngưỡng thờ tổ của người Khơ Mú - một cách luận giải về sự chung nguồn gốc bách tộc Việt*

5. PGS.TS. Lê Thị Lan (Viện Hàn lâm KHXH VN): *Tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên: từ gia đạo đến quốc lễ - một giá trị văn hóa tôn giáo của người Việt*
6. PGS.TS. Nguyễn Thị Minh Ngọc (Viện Hàn lâm KHXH VN) *Thờ cúng tổ tiên và mô hình tang ma của người Việt hiện nay*
7. NCS. Phạm Minh Phương, TS. Nguyễn Bình (Viện Hàn lâm KHXH VN): *Tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên của người Chăm Bani ở hai tỉnh Ninh Thuận và Bình Thuận hiện nay*
8. PGS.TS. Trần Đăng Sinh (ĐHSPHN), ThS. Hứa Đức Hội (Trường ĐH Tân Trào): *Tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên trong gia đình của người Tày ở vùng đông bắc Việt Nam hiện nay*
9. TS. Nguyễn Thị Tố Uyên (ĐHQGHN), TS. Nguyễn Văn Khương (ĐH Lâm Nghiệp): *Vấn đề đất nhà thờ họ, nhìn từ góc độ pháp luật Việt Nam*
10. TS. Bùi Ánh Vân (ĐHQGHN): *Nét tương đồng trong quan niệm của hai dân tộc Việt – Hàn về đạo hiếu*
11. Ths. Nguyễn Thị Phúc, TS. Phạm Thị Thủy, TS. Đỗ Thị Yến (Trường Đại học Lao động – Xã hội): *Giáo dục truyền thống yêu nước qua lễ hội đền Hùng ở Phú Thọ hiện nay*
12. Nguyễn Đăng Bản (Ban Tôn giáo CP): *Một số giá trị trong tín ngưỡng thờ Mẫu*
13. TS. Nguyễn Văn Bốn (Khoa Du lịch, Trường Đại học Khánh Hòa): *Tiếp biến văn hóa trong tín ngưỡng thờ Mẫu của người Việt ở Bắc Bộ và người Chăm ở Trung Bộ từ góc nhìn so sánh*
14. TS. Nguyễn Thị Lan, Chủ Quốc Hoàn (ĐHKHXH&NV): *Hình tượng nam thần trong tín ngưỡng thờ Mẫu ở đồng bằng Bắc bộ*
15. PGS.TS. Đặng Thị Lan (ĐHQGHN), TS. Nguyễn Thị Lê Thu (Đại học Kinh tế Quốc dân): *Nghi lễ lên đồng trong tín ngưỡng thờ Mẫu của người Việt và một số đối sánh với lễ Kut của Hàn Quốc*
16. TS. Nguyễn Thị Thuỳ Linh (ĐHQGHN), TS. Lisa L. Stenmark (Emeritus Faculty San Jose State University, College of Humanities and the Arts): *“Đạo Mẫu có phải là một Syncretic Religion hay không?”: Giới hạn của các khái niệm phương Tây trong việc hiểu đúng các tôn giáo ngoài phương Tây*
17. Nguyễn Hữu Phúc (Trung tâm Bảo tồn Di tích Cố đô Huế): *Giao lưu và tiếp biến văn hóa Việt – Hoa nhìn từ tục thờ Ngũ Hành Tiên Nương và Quan Thánh Đế Quân trong tín ngưỡng thờ Mẫu tứ phủ vùng Huế*
18. PGS. TS. Lê Công Sự (Đại học Hà Nội): *Tín ngưỡng thờ Mẫu: từ cội nguồn truyền thống đến những giá trị hiện đại*
19. NCS Phạm Thị Thơm (ĐH KHXH&NV, ĐHQG Hà Nội): *Tứ phủ hóa trong các điện thờ nữ thần - Mẫu: trường hợp Tứ Vị Thánh Nương*
20. PGS.TS. Nguyễn Thị Yên (Viện NCVH): *Mẫu Liễu Hạnh trong điện thần Tứ phủ của người Việt: Biểu tượng kết nối tục thờ mẹ cội nguồn của các tộc người thiểu số ở Việt Nam*
21. PGS.TS. Nguyễn Thị Thọ (Trường ĐHSPhN), Ths. Lê Châu Mỹ Hoa (Trường Chính trị Tôn Đức Thắng): *Ảnh hưởng của tín ngưỡng thờ thần tự nhiên và tín ngưỡng phồn thực đối với sự hình thành tín ngưỡng thờ Mẫu ở An Giang*

10:00-10:15: Điểm tâm

10:15-11:45

Tiểu ban 4. Các tôn giáo thiết chế trong tương tác với các tôn giáo, tín ngưỡng dân gian ở Việt Nam và khu vực

Chủ tọa: PGS. TS. Nguyễn Thanh Xuân, TS. TS. Lee Hyun-kyung
TS. Phạm Huy Thông

1. TS. Đỗ Thị Ngọc Anh (ĐHQGHN): *Tính dục và vấn đề giữ đạo của người Công giáo Việt Nam trong bối cảnh hiện nay*
2. TS. Phạm Thị Chuyền (ĐHQGHN): *Sự dung thông giữa tôn giáo truyền thống của người Khmer và Phật giáo Theravada ở Việt Nam*

3. TS. Đặng Thị Đông (Thích nữ Viên Giác) (ĐH QGHN): *Quá trình du nhập - tiếp biến Phật giáo ở Việt Nam trong những thế kỉ đầu công nguyên và đặc điểm của nó*
4. PGS.TS. Đỗ Thị Hoà Hối, NCS. Lê Tô Nam (ĐH QGHN): *Một số đặc điểm của sự hỗn dung giữa tín ngưỡng với Phật giáo Bắc tông ở Kiên Giang hiện nay*
5. TS. Đông Thị Hồng, TS. Đoàn Thanh Thủy (Trường Đại học lao động – Xã hội): *Giáo hội Phật giáo tỉnh Điện Biên với hoạt động từ thiện xã hội góp phần đảm bảo an sinh xã hội*
6. Bùi Thị Huyền, Nguyễn Thị Lạng (Viện KHXH vùng Tây Nguyên): *Tác động của công giáo đến biến đổi văn hóa tinh thần của người Ê-Đê ở tỉnh Đắk Lắk hiện nay*
7. TS. Nguyễn Trung Kiên (Học viện ANND): *Chuyển biến trong tính thể tục của tôn giáo tại Indonesia*
8. TS. Nguyễn Thị Thanh Mai (Đại học Quốc gia TP HCM): *Sự tương dung văn hóa Phật giáo và văn hóa tín ngưỡng Việt Nam qua cảm nhận của sinh viên Nhân văn*
9. TS. Nguyễn Thị Như (ĐHQG HN): *Khía cạnh tôn giáo của Nho giáo Lý - Trần*
10. ThS, NCS Đỗ Quang Huy (HV An ninh nhân dân): *Ảnh hưởng của Đạo giáo đến tín ngưỡng dân gian Việt Nam và một số vấn đề cần suy ngẫm*
11. TS. Triệu Quang Minh (HVCTKV I), TS. Nguyễn Thị Bích Hồng (Bộ Giáo dục và ĐT): *Biến đổi tín ngưỡng dân gian của người Khmer hiện nay*
12. TS. Phạm Huy Thông (UBĐKCGVN HN): *Đạo Công giáo Việt Nam với tín ngưỡng, tôn giáo bản địa*
13. Phí Thành Phát (Đoàn TNCS HCM, Tây Ninh): *Tín ngưỡng dân gian trong ngôi chùa Việt ở Tây Ninh*
14. NCS. Lý Ngọc Bảo Trân (Đại học Quốc gia Tp. Hồ Chí Minh): *Sự chi phối của niềm tin về cái chết trong đời sống và sinh hoạt tôn giáo của tín đồ đạo Tin Lành (nghiên cứu trường hợp tại Hội thánh Tin lành Việt Nam (Miền Nam) - chi hội Vị Thanh, tỉnh Hậu Giang)*
15. ThS. Trương Thuý Trinh (Viện Hàn lâm KHXHVN): *Nghi lễ Phật giáo với thực hành tang ma, thờ cúng tổ tiên của người Việt trong lịch sử: tổng quan tài liệu*
16. TS. Đinh Thị Tuyết (Đại học Thái Nguyên): *Ảnh hưởng của tôn giáo, tín ngưỡng dân gian đến lòng đạo đức bình dân của người Công giáo tại Nam Định*
17. PGS.TS. Nguyễn Thanh Xuân (Học viện CTQG HCM): *Đạo Cao Đài- một số vấn đề cần quan tâm khi tiếp cận và lý giải*
18. PGS.TS. Nguyễn Thuý Vân, TS. Trương Thị Quỳnh Hoa (ĐHQGHN): *Ảnh hưởng của mối quan hệ giữa Phật giáo và tín ngưỡng dân gian đến một số lĩnh vực của đời sống xã hội ở Việt Nam hiện nay*
19. TS. Lee Hyun-kyung (Chonnam National University): *Truyền thống Kitô giáo thời Joseon ở khu vực Honam: Lee Se-jong và Di sản của ông*
20. TS. Nguyễn Hữu Thụ, Tạ Thành Giáo (ĐHQGHN): *Cơ quan Phước Thiện của Đạo Cao Đài*
21. NCS. Thích Minh Thuận (HVPGVN tại Hà Nội; UV HĐ Trị Sự TUGHPGVN, Phó Ban Trị sự GHPGVN Phú Thọ): *Cuộc đời huyền thuật và ảnh hưởng của thiền sư Từ Đạo Hạnh đến vùng châu thổ sông Hồng*

11:45-12:00
Bế mạc hội thảo

BAN TỔ CHỨC HỘI THẢO